

බොඳ්ද සාහිත්‍යය රස විදිමු

රැ රසේ අදිනා ලෙසේ අත් ලෙල දිදි විදුලිය
 රන් රසේ එක් වන ලෙසේ වෙන නාදනු පා තබ
 කම්පසේ දෙන සර ලෙසේ දෙස බල බලා නෙතැගින්
 මම් කෙසේ පවසම් එසේ වර සූර ලුණ් දුන් රග පබා
 තබා සබා සුබා

ප්‍රවත්පත කියවමින් සිටි මට ගුවන් විදුලියෙන් මිහිරි ලෙස මේ පද්‍යය ඇතුළු පද්‍ය කිහිපයක් ගායනා කරනු ඇසිණි. සුසිල් ප්‍රෝමරත්න ගායකයා එසේ මුදුර ලෙස ගායනය කමළේ වැන්තුවේ හිමියන් විසින් රචනා කරන ලද ගුත්තිලයෙහි එන පද්‍යයකි.

සිංහල සාහිත්‍යය දියුණු වූයේ බණ කතා සාහිත්‍යයක් වශයෙනි. පොතපත බහුල නොවූ පැරණි යුගයේ සාහිත්‍ය කාති සැම එකක් ම පාහේ සාමූහික ව සවන් දීමේ රුවිය වර්ධනය වන ලෙස නිරමාණය කරන්නට එදා ගත්තෙවරුන් කළ උත්සාහය අයය කළ යුතු ය. මෙරට සාහිත්‍ය ඉතිහාසය අප හදාරන්නේ රාජධානී පදනම් කරගෙන ය. එක් එක් යුගවල භාෂා භාවිතයත්, ජන සමාජයේ ස්වරුපයත්, නිරමාණ කොළඹය හා රස වින්දනයන් පිළිබඳ ව කිසි යම් අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට සාහිත්‍ය කාති අවස්ථාව සලසයි. අනුරාධපුර, පොලොන්තරු, දඩිමේණි සාහිත්‍ය යුගවල රචනා වූ සිංහල සාහිත්‍ය කාති කිහිපයක් පිළිබඳ ව විමසා බැලීමෙන් උත්ත කරුණු තහවුරු වේ.

අනුරාධපුර සාහිත්‍ය යුගය

මෙරට ඉතිහාසයේ ආදිතම අවධිය අනුරාධපුර යුගයයි. අනුරාධපුරය අගනුවර කොට ගෙන රාජ්‍ය පාලනය සිදු වූ එම යුගයේ සිංහල බොඳ්ද සාහිත්‍යය පිළිබඳ තොරතුරු අවුවා හා වංශ කතාවන්හි සඳහන් වේ. මෙරට පැරණි ම සිංහල බොඳ්ද සාහිත්‍ය කාති වශයෙන් සැලකෙන්නේ සිහළවිය කජා හෙවත් හෙළ අවුවා ය. එනම් පාලි භාෂාවෙන් තිබූ ත්‍රිපිටක ධර්මයට සිංහල භාෂාවෙන් සපයන ලද අර්ථකථනයන් ය. එවා අද දක්නට නොලැබේ. සියලුස්ලකර මෙම යුගයට අයත් දුනට ගේෂවී ඇති කාතිවලින් එකකි. මෙම කාතිය සාහිත්‍යකරණයට යොමුවන්නට අවශ්‍ය උපදෙස් ලබා දෙයි.

“පෙදෙන් බුද් සිරිතැ - බසින් වත් සිරිත් ඇ……” යනුවෙන් කාතිය ආරම්භයේ ම සඳහන් වෙයි. එතැන් පෘත් මෙරට නිරමාණකරුවන් විසින් සාහිත්‍ය කාති සඳහා තේමා කර ගනු ලැබුවේ බෝසත් වරිතය හා බුද්ධ වරිතයයි. අනුරාධපුර යුගයේ රචනා වූ සාහිත්‍ය කාතිවලින් අද වන විට ඉතිරි ව ඇත්තේ ගුන්ථ කිහිපයකි. ඒ අතර සිබවලද හා සිබවලදවිනිස යන ගුන්ථය හික්ෂුන් වහන්සේලාගේ පරිභිශ්‍යය සඳහා රචනා වී තිබේ. ධම්ම පදයෙහි එන බුද්ධ දේශනාවන්ට ගැටපද හා විවරණ සැපයීම සඳහා කරන ලද ධම්පියා අවුවා ගැටපදය ද විශේෂ ගදා ව්‍යාඩ්‍යාන කාතියකි.

අනුරාධපුර යුගයට අයත් පැරණි ම සිංහල පදනා නිරමාණ හමු වන්නේ සිගිරි කැටපත් පවුරිනි. පළමු වන කාශයප රුතුගේ වාසස්ථානය වූ සිගිරිය බැලීමට ගිය ජනතාව එහි කැටපත් පවුරේ ලියා ඇති පදන ගණන ඉතා විශාල ය. මහාචාර්ය සෙනරත් පරණවිතාන මහතා විසින් ඉන් පදන ගිරික් කියවා ප්‍රකාශයට පත්කොට ඇත. ඒ තුළින් එකල ජනතාවගේ රසවින්දන හැකියාව, සිතුම් පැතුම්, සංස්කෘතිය පිළිබඳ ව කිසි යම් අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට හැකි වේ.

පොලොන්නරු සාහිත්‍ය යුගය

අමේ රජ දරුවන් පොලොන්නරුව මධ්‍යස්ථානය කොට ගෙන රාජ්‍ය පාලනය සිදු කළ අවධිය පොලොන්නරු යුගයයි. මෙරට සාහිත්‍ය වංශකරාවට අගනා ගදු පදන කාති කිහිපයක් එම අවධියේ දී එක් විය.

අමාවතුර

ගුරුල්ගේම් පබිතුමා විසින් රවනා කරන ලද මේ කාතිය බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පුරිස දීම්ම සාරලී ගුණය වර්ණනා කරන්නායි.

“බුදුගුණ අනන්ත වන බැවින් නව ගුණ හැම කියත් තොපිලිවතින් එහි පුරිස දීම්ම සාරලී යන පදන ගෙන ද.....”

යනුවෙන් ග්‍රන්ථ ආරම්භයේ හා අවසානයේ කෙරෙන විවරණය ඒ බව තහවුරු කරයි. එතෙක් පාලි හාජාවෙන් පැවැති දමනකරා දහ අට පිළිබඳ ව ග්‍රාවක ජනතාවට දන ගැනීමට හැකි වූයේ ද අමාවතුර තුළිනි.

ධර්ම පුද්ධිකාව

ගුරුල්ගේම් පබිතුමන්ගේ විගාරද දැනුම ප්‍රකට කරන ග්‍රන්ථය දර්ම පුද්ධිකාවයි. මෙය පාලි බේඛිවංශය පදනම් කරගෙන රවනා වූවකි. එය බේඛින් වහන්සේ වටා ගෙනුණු කතාවලින් සංගැහිත වූවක් ලෙස ද සැලකේ. “ගුරුල් ගේමීන් විසින් රවනා කරන ලද දර්ම පුද්ධිකාව නම් බේඛිවංශ පරිකරා නිමි” යනුවෙන් ග්‍රන්ථාවසානයේ සඳහන් ප්‍රකාශයෙන් එය පැහැදිලි වේ.

ඩුත්සරණ

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ නව අරහාදී ගුණ වර්ණනා කෙරෙන අමාතාවහ විද්‍යා වත්තවර්ති නම් පබිවරයා විසින් රවනා කරන ලද්දකි. බුත්සරණ යන්න මෙම ග්‍රන්ථයට අතිරේක නාමයක් ලෙස යෙදී ඇත. සැම ජේදයක ම අවසානයේ “බුදුන් සරණ යෙමිය බුත්සරණ යායුතු” යනුවෙන් දක්වා තිබේ. මෙය බුත්සරණ නමින් හඳුන්වන ලද්දේ එම නිසා ය.

ග්‍රන්ථයේ ආරම්භක පරිවිෂේදවලින් බුද්ධ වරිතය හා සමහර ජාතක කතා මෙන් ම නව අරහාදී බුදුගුණ හා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනා විලාශයන් පිළිබඳ ව ද විස්තර වේ. මෙය පාලියෙහි ලියුවුණු කතා පුවත් සිංහලට නැගීමක් ලෙසට හැඳින්විය නොහැකි ය. එක්තරා ගිතවත් බවතින් වඩාත් නිරමාණක්මක ව මෙම කත්තවරයා සිය කාතිය ඉදිරිපත් කරයි. මේ එක් නිදුසුනකි.

“ඒ මිහිර රුව ඇසැ හෙත් මැ, ඒ මිහිර හඩ කණෑ හෙත් මැ, දකුණින් ගත් කඩුව බීම වැටී හෙනබේ නොදුනැ, වමිතින් ගත් පළගය වැටී හෙනබේ නොදුනැ, දෙක දෙඅතින් හෙලා ශ්‍රී පාදයෙහි වැදු වැතිර ගොස් ” දතිම් ස්වාමිනි, හැදින්නෙම් ස්වාමිනි.....” (අංගුලිමාල දමනය)

“අභි බුදින් වැසි ගිය ඇත්රජ යැ, මැත් සවණක් සණ බුදුරූපින් සැදී ගිය බුදුරජාණෝ යැ, අභි කෝපයෙන් රත් වැ ගිය යටත වැනි ඇස් ඇති ඇත් රජ යැ, මැත් කරුණායෙන් ගත් වැ ගිය තිල්මහනෙල් පෙති පරයන ඇස් ඇති බුදුරජාණෝ යැ” (නාලාහිර දමනය)

මුවදෙව්දාවත හා සසදාවත

සිංහලයෙන් රචනා වූ පැරණි ම ගි කාවා දෙකක් ලෙස මුවදෙව්දාවත හා සසදාවත සැලකේ. මේ කාවා දෙකට වස්තු විෂය වී ඇත්තේ මබාදේව ජාතකය හා සස ජාතකය යි. මෙම කාතිවල කතුවරුන් කවුරුන් ද යන වග සඳහන් නොවේ. සසදාවතට යොදා ගත් භාජාව මුවදෙව්දාවතට යොදාගත් භාජාව තරම් සුම්ට වුවක් නොවන බව විද්‍යුතුන්ගේ අදහසයි. ගත්තතුවරුන් දෙපළ මහා කාවා සම්ප්‍රදාය අනුගමනය කර ඇතත් බොද්ධ මුහුණුවරත්, තම ස්වාධීනාතාවත් රෙක ගනිමින් නිර්මාණයිලි ව කාර්යය නිම කොට ඇති බව කිව හැකි ය. බුදුගුණ වැනිමේ දුෂ්කරතාව මුවදෙව්දාවත කවියා දක්වා ඇත්තේ මෙසේ ය.

හගිම් ද මා මෙනෙන්	- ගුණ හිමියා කියන්නට
පොහොනෙම් නෙඹිඟි'සිනවුනා	- පලදුන් හොත් තුසර හර

“ මා අනන්ත බුදුගුණ කියන්නට ගන්නා මෙම උත්සාහය නෙඹිම් පුයකින් පිනිබිදු අමුණා පැළදීමට ගන්නා උත්සාහයක් වැනි ය.”

දුමිදෙණි සාහිත්‍ය යුගය

ගදු පදා සාහිත්‍ය කෘති සිංහලෙන්, පාලියෙන් හා සංස්කෘතයෙන් රචනා වූ යුගයක් ලෙස මේ අවධිය සැලකේ. සාහිත්‍ය නිර්මාණකරණයේ විශාරදන්වය ප්‍රකට කළ ගිහි ඇවිදි පැඩිවරුන් කිහිප දෙනෙකුගේ බිභිතීම මෙම යුගයේ දී දැකගත හැකි ය. ඔවුනු සිංහල සාහිත්‍යයට ඉමහත් පෝෂණයක් දෙන උසස් නිර්මාණ රසක් බිභිකලේ ය.

පූජාවලිය

නව අරහාදී බුදුගුණවල අරහං ගුණය තේමා කරගෙන පූජාවලිය රචනා කරනු ලැබුවේ මයුරපාද පිරිවෙන්පති බුද්ධපුත්‍ර හිමිපාණන් විසිනි. දෙවන පැරකුම්බා රජුගේ ඇමැතියකු වූ දේවප්‍රතිරාජගේ ආරාධනාවෙන් මෙය නිමවන ලද බව සඳහන් වෙයි. පරිවිෂේද 34 ක් ඇති මෙහි ගොතම බුදුරජාණන් වහන්සේ සුම්ධ තාපස අවධියේ දී දීපංකර බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් නියත විවරණ ගැනීමේ සිට පරිනිර්වාණය තෙක් වූ බුද්ධ වරිතය 32 වන පරිවිෂේදය දක්වා ඉදිරිපත් කෙරේ. පරිවිෂේද 33-34 හි ලංකාවේ ඉතිහාසය II වන පැරකුම්බා රාජ්‍ය සමය දක්වා විස්තර වේ. පොදු ජනතාවට ගැළපෙන බස් වහරක් යොදා

ගෙන අසන්නන්ගේ ගුද්ධා හක්තිය වර්ධනය කෙරෙන අපුරින් කතා වස්තු රවනා වී ඇත. බුදුරජාණන් වහන්සේට සිදු කරන පූජාවන් රසක් පිළිබඳ ව මෙහි විස්තර වීම නිසා පූජාවලිය යන නම යෙදු බව ද පෙනේ.

සද්ධරම රත්නාවලිය

“සද්ධරමය නමැති මිශිකුට ඇමුණු මාලය” යන අරුත ගෙනෙන සද්ධරම රත්නාවලිය ධර්මසේන නම් හිමිනමකගේ නිරමාණයකි. පාලි ධම්මපද්ධිය කතාව ඇසුරු කරගෙන රවනා වුව ද එය කිසි විටකත් පදානුගත පරිවර්තනයක් නොවේ. සද්ධරම රත්නාවලිය පොදු බොද්ධ මහජනයාගේ අභිලාෂයන් උදෙසා ම රවනා කළ බව ග්‍රන්ථාරම්භයේ දී සඳහන් පායයෙන් පැහැදිලියි.

“එසේ හෙයින් යම් කෙනෙක් තුවනු මදවත් කුසලවිජනදය ඇති ව ධර්මාභියෝගයට උපදෙස් ලදීන් බණ දැන පින්කම් හැසිර නිවන් සාදාගනින්නම් එසේ වූ සත් පුරුෂයින්ට වැඩ සඳහා සද්ධරම රත්නාවලි නම් ග්‍රන්ථයක් කරමි හ.” ග්‍රන්ථයේ අන්තර්ගත සැම කතා වස්තුවකින් ම එම අරමුණ පිළිබඳ වේ.

මෙහි දී ගැමි වහරට සම්ප වූ උපමා උපමේයයන් බහුල ලෙස යොදා ගැනීමත්, වරිත නිරුපණයෙහි හා අවස්ථා නිරුපණයෙහි දක් වූ සාමර්ප්‍රයත් ඉතා වැදගත් ය. පුල්ලතිස්ස කතා වස්තුවේ පුල්ලතිස්ස හිමියන් වයස්ගත ව පැවිදි වීම නිසා මාරු එල ලබා ගැනීමට නොහැකි වූ අයුරු ගැමි ජීවිතයට වඩාත් උපමානුසාරයෙන් දක්වූයේ “ගොයම් කළ මතා වක තබා පියා කළේ පසු කොට කරන ගොයමක් සේ” යනුවෙනි. මෙබදු උපමා උපමේයයන් රසක් ග්‍රන්ථය පුරාවට ම දැක ගත හැකි ය. මේ ආකාරයට ගැමි ජනයාට වඩාත් සම්ප වහරින් එන කතාන්තර රිතිය ද යොදා ගැනීම උන් වහන්සේට ම ආවේණික ව්‍යවකි. සැම කතාවක් ආරම්භයේ දී ම එම කතාව ඉදිරිපත් කිරීමේ අරමුණන් අවසානයේ ඉන් උගත යුතු පාඨමත් විස්තර වීමෙන් එය පැහැදිලි වේ.

“ගැමි හදවත් හඳුනාගත් ධර්මසේන හිමියේ සද්ධරම රත්නාවලියෙන් ගැමියන්ට බණ කිහි. සද්ධරම රත්නාවලියේ කතා දහිදිව උපන් කතා වුව ද එවා මෙරට උපන් කතා පරිද්දෙන් හැඩ ගැස්සීමට ධර්මසේන හිමියන්ට හැකි වුයේ ගැමි ජීවිතයෙන් ලද අත්දැකීම් එවාට කුවීම හේතුකොට ගෙන ය. ගැමි හදවත්වලට එවා බෙහෙවින් ආසන්න විය. සද්ධරම රත්නාවලියේ පිටු අතරින් මතුවන්නේ පූස්කොල පොත් සුවද නොව ගැමි ජීවිතයේ සුවද යි.”

(මාරුවින් විකුමසිංහ)

දහම් සරණ

බුත්සරණ රවනා ගෙලියට අනුගත ව යමින් දහම් සරණ ද රවනා වී ඇත. බුදුන් සරණ යෙමි දී බුත්සරණ යා යුතු යනුවෙන් බුත්සරණයෙහි නිතර සඳහන් වන පරිදි ම මෙහි දී දහම් සරණ යා යුතු යන්න නිතර භාවිත වීම මේ නම ඇති වීමට හේතු වී

ඇතේ. කතුවරයා කවුරුන් ද යන වග නිශ්චිත ව දැක්වීය නොහැකි ය. ඇතැම් අය විද්‍යාවකුවර්තින් ම මෙය ද රවනා කළ බව දැක්වීමට උත්සාහ ගත්ත ද එහි ඇතුළත් හාජා රිතින්ට අනුව එය සාවදා මතයක් බව සැලකේ. සංස්කෘත වචන බහුල ව විශුද්ධ මාර්ග යේ දැක්වෙන ධම්මානුස්සතිය පදනම් කොට ගෙන දහම් සරණ ලියැවේ ඇති බව විද්‍යාත් මතය වේ.

සග සරණ

තිසරණ පොත් පෙළේ තෙවැන්න සග සරණයි. මෙය ද විද්‍යාවකුවර්තින්ගේ කෘතියක් ලෙස දැක්වීමට ඇතැමූන් උත්සාහ ගත්ත ද බොහෝ විද්‍යාත්තු එය ද ප්‍රතික්ෂේප කරති. සංසරත්නය කෙබඳ ගුණ ඇති උතුම් පිරිසක් ද යන වග ජනතාවට ඉතා කෙටියෙන් පැහැදිලි කර දීම මෙම කෘතියෙහි තේමාව වී ඇති. ත්‍රිපිටක අවියකරාවලින් සහ විශුද්ධ මාර්ගයෙන් ලබා ගත් තොරතුරු මෙහි ඇතුළත් වෙයි. ඒ නිසා අවුවා කතා හෙළ බසින් කිමට ගත් උත්සාහයක් ලෙස ද මෙය හැදින්වීය හැකි ය.

කවිසිඩ්මිණ

භාරතීය අලංකාර ගාස්තුය පදනම් කරගෙන නිරමාණය වූ සිංහලයේ විශිෂ්ටතම මහා කාච්චය කවිසිඩ්මිණයි. කුසදා කව ලෙසින් හැදින්වුණු මෙය ‘කවිසිඩ්මිණ’ ලෙස ප්‍රකට වූයේ හෙළ කවිලොවේ වටිනාම කාච්චය වූ නිසා ය. මෙහි කතුවරයා දැනිදෙණියේ රජකම් කළ දෙවන පැරකුම්බා නිරිදුන් ය. ග්‍රන්ථය රවනා කිරීමට තේමා කරගෙන ඇත්තේ කුස ජාතකයි. මේසදුනය වැනි සංස්කෘත මහා කාච්චයක අන්තර්ගත සර්ග බන්ධන ආදි කාච්ච රිති භාවිතයට ගනිමින් ගෙංගාර රසය දනවන ලෙස රවනා වී ඇති මෙය සර්ග 15 කින් භා ගී 770 න් යුතු වේ. එකල කවිසිඩ්මිණ ඉගතෙකු වීමේ මගක් ලෙස සැලකිණ.

“කවිසිඩ්මිණ අජේ පැරණි සාහිත්‍යයේ එක ම මහා කව වීම නිසා සිංහල සාහිත්‍ය ඉතිහාසයේ රුව හිමි තැන ද අනින් කිසි ම සිංහල කවි පොතකට නැති තරමින් ඉහළට ගොස් තිබේ. උගතෙකුට මහත් ආදරයකින් ද මහත් කැමැත්තකින් ද ඕනෑ තරමට කවිසිඩ්මිණට හරසර දැක්වීමට පුළුවන්කම තිබීම එහි විශේෂ ලක්ෂණයකි. ගත්කරුත්, පොතේ වස්තුවත්, එහි වැනුමුත්, ඇතුළත් කළ දේත්, කාච්ච රසයත්, උපදේශයත් යන මේ සියලු අංගෝජායන්ගෙන් අඩුවක් නොතිබීම කවිසිඩ්මිණට ඒ විශේෂ ලක්ෂණය ගෙන දීමට හේතු වී ඇති.”

(සිංහල සාහිත්‍ය වංශය -
ප්‍රංශිබන්ධාර සන්නස්ගල)

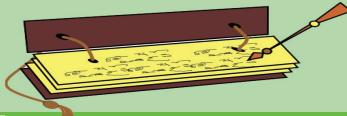
මෙතෙක් අපගේ වර්ණනයට ලක් වූ සාහිත්‍ය කෘති අද දැක්වා පැවතුණේ එදා බොහෝ දෙනා ඒවා පරිදිලනය කිරීමට යොමු වීම නිසා ය. මෙරට පැරණි තන සමාජය තුළ පැවති ආගමික, ආර්ථික, දේශපාලන පරිසරය පිළිබඳවත්, හාජා භාවිතය පිළිබඳවත් වත්මන් සමාජයට දැන ගැනීමට මේ තුළින් හැකියාව ලැබේ. අනාගත පරපුරට මේවායේ ඇති වැදගත්කම කියා දීමේ වගකීම පැවතෙරනුයේ අපට ය. විවේක ලද සැම විටක ම නිකරුණේ කාලය ගත නොකොට මෙබඳ සම්භාච්ච ගදා පදා සාහිත්‍ය කෘති කියවීමට පෙළඳීමෙන් අපට හොඳ රසාස්වාදයක් ලබා ගත හැකි ය.

සාරාංශය

අනුරාධපුර යුගයේ සිට දූෂණී යුගය තෙක් රවනා වූ ගදා පදා සිංහල බොද්ධ සාහිත්‍ය කාන්ති රසක් අපට උරුම ව ඇති. අනුරාධපුර යුගයේ රවනා වූ කාන්තිවලින් බොහෝමයක් අවිද්‍යාමාන වන අතර සෙසු යුග දෙකෙහි රැඩිත සාහිත්‍ය කාන්ති බොහෝමයක් ම අද දක්වා දක්නට ලැබේ. බුද්ධ වරිතය හා බේසන් සිරිත මේ නිරමාණ සඳහා තේමා වූ බව පැහැදිලි ය. සිංහල බොද්ධ සාහිත්‍ය පෝෂණයට වඩාත් දායක වූ ගුන්ප කිහිපයක් පමණක් මෙහි දී හඳුන්වා දෙන ලදී. මේ සාහිත්‍ය කාන්ති පරිඹිලතය තුළින් එදා ආගමික, සාමාජික, දේශපාලන තොරතුරු මෙන් ම තවත් බොහෝ ඉතිහාසගත කරුණු පිළිබඳ ව ද දැනුම ලබා ගැනීමට නැති වේ. එසේ ම රසවින්දාන හැකියාව වර්ධනය කර ගැනීමට ද අවකාශ සැලෙසයි.

ක්‍රියාකාරකම

1. බුද්ධ වරිතය පදනම් කරගෙන පොලොන්නරු යුගයේ රැඩිත සාහිත්‍ය කාන්ති හතරක් හා ඒවායේ කර්තාවරුන් නම කරන්න.
2. දූෂණී යුගයේ සාහිත්‍ය නිරමාණකරණයට දායක වූ ගිහි පැවිදි පඩිවරුන් දෙදෙනෙකු නම කර ඒ උතුමන්ගේ නිරමාණ හඳුන්වා දෙන්න.

පැවරුම

සද්ධරුම රත්නාවලියේ එක් කථාවස්තුවක් තෝරාගෙන එහි එන උපමා උද්ධ්‍යත කර දක්වන්න.